

JUSTIITSMINISTEERIUM

Riigikohus
info@riigikohus.ee

Teie 21.12.2022
Meie 18.01.2023

nr 5-22-10/14
nr 10-3/8821

Justiitsministri arvamus põhiseaduslikkuse järelvalve asjas nr 5-22-10

Austatud Riigikohtu esimees

Käesolevaga edastan arvamuse põhiseaduslikkuse järelvalve asjas nr 5-22-10.

I Asjaolud

Tallinna Halduskohus tunnistas 04.10.2022 otsusega haldusasjas nr 3-22-621 põhiseadusega vastuolus olevaks ja jättis kohaldamata Rae Vallavalitsuse 20.02.2018 määruse nr 4 „Laste koolieelsesse lasteasutusse vastuvõtu ja sealt väljaarvamise kord“ (määrus nr 4) § 5 lg 1.

Riigikohus palus 21.12.2022 justiitsministril esitada määruse nr 4 § 5 lg 1 põhiseaduspärasuse kohta arvamus.

II Vaidlustatud säte

Halduskohtu poolt põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistatud Rae Vallavalitsuse 20.02.2018 määruse nr 4 „Laste koolieelsesse lasteasutusse vastuvõtu ja sealt väljaarvamise kord“ § 5 lg 1:

„§ 5. Lasteasutuse kohtade täitmine ja vastuvõtmine

(1) Lasteasutusse koha saamise aluseks on teeninduspiirkonna kohataotluse järjekord ja vaba koht lasteasutuse vastavas vanuserühmas

[--].“

III Taotluse lubatavus

Määruse nr 4 § 5 lg 1 kehtestamise aluseks on kohalikule omavalitsusele koolieelse lasteasutuse seaduse (KELS) § 15 lg-ga 4 antud volitus kehtestada lasteaeda vastuvõtu kord. Korra all tuleb mõista seda, kuidas toimub pöördumine lasteaiakoha saamiseks, kuidas pöördumisi menetletakse ja muid tehnilisi küsimusi, mis puudutavad lasteaiakoha eraldamist või lasteaiast väljaarvamist. Niisiis tuleb korda mõista menetlusena, mistõttu peab normi asjassepuutuvust hindama selle tegeliku asjas rakendamise järgi (Riigikohtu 19.03.2014 otsus nr 3-4-1-63-13, p-d 27-28).

Tallinna Halduskohus on 04.10.2022 otsuses selgitanud, et Rae vald ei pakkunud kaebajate lapsele kohta munitsipaallasteaias, kuna järjekord ei olnud kaebajate lapseni jõudnud ning vaba kohta ei olnud.

Kuigi kohtupraktikas on leitud, et vaidlustatud sättega analoogset järjekorrast lähtumise tingimust saab tõlgendada põhiseadusega kooskõlas, rakendades seda haldusesiseselt (vt Riigikohtu 19.03.2014 otsus nr 3-4-1-63-13, p-d 32-34), oleks selline tõlgendus käesoleval juhul vastuolus õiguselguse põhimõttega. Halduskohus on põhjendatult leidnud, et normi selline tõlgendamine ei ole normi

adressaadile ehk keskmisele mõistlikule lapsevanemale mõistlikult ette nähtav. Seda eelkõige arvestades, et Rae vald, kes on nii vaidlustatud sätte looja kui ka rakendaja, seda järjepidevalt selliselt ei tõlgenda.

Ka osas, milles määruse nr 4 § 5 lg 1 sätestab, et lasteasutusse koha saamise aluseks on vaba koht lasteasutuse vastavas vanuserühmas, ei ole sätet võimalik tõlgendada menetlusnormina, ilma et see muutuks sisutuks. Niisiis tuleb jõuda järelduseni, et tegelikkuses näeb vaidlustatud sätte lasteaiakoha andmise sisulise tingimusena ette ka vaba koha olemasolu lasteasutuse vastavas vanuserühmas, st vaba koha puudumisel võib Rae vald KELS § 10 lg-s 1 sätestatud kohustuse täitmisest keelduda.

Seega leian, et määruse nr 4 § 5 lg 1 on tervikuna asjassepuutuv.

IV Vaidlustatud sätte kooskõla põhiseadusega

KELS § 10 lg 1 kohaselt peab valla- või linnavalitsus vanemate soovil looma kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele, kelle elukoht on selle valla või linna territooriumil ning ühtib vähemalt ühe vanema elukohaga, võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses. Eelkäsitatud normi sõnastus on imperatiivne ega näe kohalikule omavalitsusele ette kaalutuskohta, kas kohustus kuulub täitmisele, kui normis nimetatud tingimused on täidetud.

KELS § 15 lg 4 sätestab, et laste lasteasutusse vastuvõtu ja sealt väljaarvamise korra kehtestab valla- või linnavalitsus. Nimetatud sättest tuleneb üheselt, et valla- või linnavalitsusel on õigus kehtestada vaid lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord ehk sisustada menetlus, mitte aga kehtestada lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise tingimusi. Rae vald on määruse § 5 lg-s 1 niisiis sätestanud lasteaiakoha saamisele seadusega võrreldes kitsendavad tingimused. Selleks aga seadusandja kohalikku omavalitsust volitanud ei ole. Seega on Rae vald määruse nr 4 § 5 lg 1 tingimuste sätestamisega kehtestanud ilma vastava volitusnormita lapsele lasteaiakoha andmise tingimused ja kitsendanud lapse ja tema vanemate õigust saada lasteaiakohta. Eelnevast tulenevalt on Rae valla määruse nr 4 § 5 lg 1 vastuolus põhiseaduse § 3 lg-st 1 ja § 154 lg-st 1 tuleneva seaduslikkuse põhimõttega.

Kokkuvõttes leian, et määruse nr 4 § 5 lg 1 on põhiseadusega vastuolus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lea Danilson-Järg
Minister

Kristi Kool
Kristi.Kool@just.ee